

Broj:

Podgorica, 04.02.2025. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 5 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) člana 14 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), u postupku po zahtjevu Razvojne banke Crne Gore, a na prijedlog direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 04.02.2025. godine donosi

RJEŠENJE

I Poslovna politika Razvojne banke Crne Gore usklađena je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

II Ekvivalent pomoći koje mogu biti dodijeljene po osnovu predmetne poslovne politike, neće prelaziti iznos definisan Prilogom 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, koji se odnosi na Regulativu komisije (EU) 2023/2831 o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoći).

III Shodno članu 3 stav 1 Priloga 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, mjere pomoći koje ispunjavaju uslove utvrđene ovom Regulativom ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju EU, pa se samim tim izuzimaju od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora.

OBRAZLOŽENJE

Zahtjev

Razvojna banka Crne Gore (u daljem tekstu „RBCG“) podnijela je Zahtjev za ocjenu usklađenosti broj: 05-04001-395-25/1 od 29.01.2025. godine, zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) pod brojem: 05-430/25-50/1 od 29.01.2025. godine, na Poslovnu politiku Razvojne banke Crne Gore (u daljem tekstu: „Poslovna politika“).

U prilogu inicijalnog akta dostavljen je Obrazac 1 Prijave državne pomoći kao i Predlog poslovne politike Razvojne banke Crne Gore.

U Prijavi pomoći se, između ostalog navodi da se radi o šemi državne pomoći koja se odnosi na sve vrste privrednih društava. Procijenjeni broj korisnika jeste od 101 do 500. Pravni osnov pomoći su Zakon o Razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“ br. 99/24) i Poslovna politika za 2025. godinu. U Prijavi se takođe navodi da će Razvojna banka tek nakon dobijanja rješenja Agencije nastaviti sa realizacijom poslovne politike. Mjera pomoći je subvencija stopa za zajmove.

Ciljevi mjera pomoći se odnose na:

1. Financiranje prioriternih sektora i unapređenje konkurentnosti crnogorske ekonomije kroz obezbjeđivanje pristupa finansijama za mikro, mala, srednja i srednje kapitalizovana preduzeća;
2. Podrška razvoju preduzetništva kroz finansiranje posebnih ciljnih grupa (mladi, početnici u biznisu,

žene, individualni poljoprivredni proizvođači);

3. Podrška održivom razvoju kroz zelenu i digitalnu tranziciju;

4. Podrška ravnomjernom regionalnom razvoju u cilju unapređenja kvaliteta života.

Glavni ciljevi pomoći su regionalni razvoj, obnovljivi izvori energije i razvoj malih i srednjih preduzeća. Navedeni iznos subvencije je do 200.000 eura godišnje. Kao izvor finansiranja navedene su: Evropska investiciona banka, Francuska razvojna agencija i Razvojna banka Savjeta Evrope.

U predlogu Poslovne politike RBCG opisana je struktura, način organizovanja, opseg djelatnosti te planovi za budući rad banke.

Ocjena

Članom 2 Zakona o kontroli državne pomoći (u daljem tekstu: „Zakon“), propisano je da je državna pomoć:

1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;

2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;

3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu;

4) pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

RBCG je shodno Zakonu o Razvojnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Zakon), koji je stupio na snagu 23 oktobra 2024. godine, pravni sljedbenik Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore AD (u daljem tekstu: „IRF“).

U Predlogu Poslovne politike se u bitnom navodi da Razvojna banka Crne Gore finansijski podržava: ubrzani privredni razvoj Crne Gore, dinamiziranje rasta mikro, malih, srednjih i velikih privrednih društava, ravnomjerniji regionalni razvoj, konkurentnost i likvidnost privrednih društava, proizvodnju i usluge orijentisane prema izvozu, proizvodnju kojom se smanjuje uvozna zavisnost, infrastrukturne projekte, projekte vodosnabdijevanja, projekte tretmana otpadnih voda i zaštite životne sredine, kao i druge projekte od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Dalje se u Predlogu politike navodi da je RBCG kao državna razvojna finansijska institucija opredijeljena ostvarivanju strateških razvojnih ciljeva i sprovođenju ekonomske politike Vlade Crne Gore.

Glavni strateški cilj ekonomske politike Crne Gore je „ostvarenje pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana“, tako da će u srednjem roku, mjere ekonomske politike biti usmjerene na:

1. diversifikaciju ekonomske aktivnosti i povećanje konkurentnosti privrede;

2. jačanje otpornosti crnogorske ekonomije na eksterne šokove;

3. obezbjeđivanje makroekonomske i fiskalne stabilnosti;

4. unapređenje poslovnog ambijenta;

5. pokretanje snažnog investicionog ciklusa.

Imajući navedeno u vidu, Razvojna banka Crne Gore će finansijski podržavati:

ubrzani privredni razvoj Crne Gore, dinamiziranje rasta mikro, malih, srednjih i velikih privrednih društava, ravnomjerniji regionalni razvoj, konkurentnost i likvidnost privrednih društava, proizvodnju i usluge orijentisane prema izvozu, proizvodnju kojom se smanjuje uvozna zavisnost, infrastrukturne projekte, projekte vodosnabdijevanja, projekte tretmana otpadnih voda i zaštite životne sredine, kao i druge projekte od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

U Poslovnoj politici se takođe navodi da će, osim navedene finansijske podrške, Razvojna banka biti pokretač ekonomske aktivnosti i rasta standarda građana Crne Gore kroz programe i inicijative nefinansijske podrške. Ova vrsta podrške podrazumijeva dodatnu proaktivnost u domenu proširivanja preduzetničke baze, kreditiranja novih radnih mjesta, kao i potencijala za realizaciju biznis ideja, i to kroz direktnu komunikaciju sa potencijalnim klijentima.

U cilju adekvatne podrške gore navedenom, RBCG mora biti u mogućnosti da obezbijedi adekvatne izvore finansiranja. Nastavak saradnje sa međunarodnim finansijskim partnerima, kao što su Evropska investiciona banka, Razvojna banka Savjeta Evrope i druge, je svakako strateška orijentacija. Međutim, savremeni finansijski instrumenti dostupni kroz evropske fondove, kao i namjenska sredstva dostupna u okviru Investicionog okvira za Zapadni Balkan, nameću potrebu unapređenja institucionalnog okvira državne razvojne institucije kako bi se poboljšala iskorišćenost dostupnih sredstava. Jedan od modela koji će se razmotriti u narednom periodu je i sertifikovanje RBCG za direktan pristup EU fondovima, kroz proces Pillar assessment-a.

Kako je 2025. godina prva godina od transformacije IRF-a, Zakon definiše prelazne i završne odredbe za nesmetan rad, uključujući i rokove za donošenje relevantnih akata. Upravni odbor je dužan da donese akte iz okvira svoje nadležnosti propisane Zakonom u roku od šest mjeseci od dana izbora, što se odnosi i na Strategiju za period 2025-2027.

U Predlogu poslovne politike se navodi da će aktivnosti RBCG će biti usmjerene na ostvarivanje sljedećih operativnih ciljeva:

1. finansiranje prioriternih sektora i unapređenje konkurentnosti crnogorske ekonomije kroz obezbjeđenje pristupa finansijama za mikro, mala, srednja i velika preduzeća;
2. podrška razvoju preduzetništva kroz finansiranje posebnih ciljnih grupa (mladi, početnici u biznisu, žene, individualni poljoprivredni proizvođači);
3. podrška održivom razvoju kroz zelenu i digitalnu tranziciju;
4. podrška ravnomjernom regionalnom razvoju u cilju unapređenja kvaliteta života.

Za realizaciju navedenih ciljeva tokom 2025. godine je planirano najmanje 200 miliona eura.

Kratkoročni, srednjoročni i dugoročni krediti su osnov finansijske podrške RBCG.

Kratkoročnim kreditima, ročnosti do godinu dana, se finansiraju tekuće aktivnost i likvidnost preduzeća kroz otkup potraživanja (faktoring finansiranje).

Srednjoročni krediti su namijenjeni finansiranju potreba privrede koje zahtijevaju ročnost od jedne do pet godina.

Dugoročni krediti su krediti čija je ročnost preko pet godina, i kojima se često finansiraju veće investicije i razvojni projekti.

Osim navedenih instrumenata podrške rastu i razvoju crnogorske privrede, realizovaće se i ostali instrumenti u skladu sa prioritetima (garantne šeme, grantovi, subvencije i sl.). Takođe, osiguranje izvoza od netržišnih rizika je nova usluga koju će Razvojna banka Crne Gore ponuditi crnogorskim privrednicima nakon usvajanja relevantnih podzakonskih akata.

Kreditni uslovi po kojima će se realizovati instrumenti RBCG za 2025. godinu ka krajnjem korisniku su sljedeći:

- iznos kredita u skladu sa Zakonom defnisanim limitom;
- rok otplate kredita do 15 godina (uključujući mogućnost korišćenja grejs perioda);
- grejs period do 5 godina;
- proporcionalan sistem obračuna kamata prilagođen potrebama privrede i održivosti RBCG.

Za sve projekte koji su od posebnog značaja i/ili zahtijevaju bilo kakva odstupanja od gore navedenih kriterijuma i limita izloženosti, tražiće se posebno odobrenje od strane Osnivača.

Kamatna stopa je i instrument promovisanja prioriternih djelatnosti i nivoa investicione aktivnosti. U skladu sa tim, stimulacije tj. umanjena kamatnih stopa će se odobravati u skladu sa prioritetima i mogućnostima. Vezano za navedeno, neophodno je imati u vidu da IRF CG do sada, a nakon transformacije i RBCG, primarno finansira crnogorsku privredu iz sredstava obezbijedenih po osnovu pozajmica od strane međunarodnih finansijskih institucija. Zato je neophodno sa dodatnom oprežnošću kreirati kamatne stope prema krajnjim korisnicima po osnovu ovih sredstava. Osim toga, fokus će biti i na dodatnoj saradnji sa relevantnim ministarstvima u dijelu kreiranja namjenskih programa podrške.

RBCG će i u narednom periodu obezbijediti posebne uslove za one subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosjeka razvijenosti na nivou Crne Gore. Pored posebno defnisanih uslova za opštine koje su ispod prosjeka razvijenosti i opštine sjevernog regiona, RBCG će defnिसati i stimulacije za ove opštine, ali i za one subjekte koji realizacijom projekta planiraju da zaposle više novih lica bez obzira na regionalnu pripadnost projekta. Stimulacija će se ogledati u smanjenju kamatne stope.

Kreditna podrška sektoru MMSP, preduzetnicima i velikim preduzećima posredstvom i uz učešće poslovnih banaka realizuje se na osnovu potpisanog Protokola o poslovnoj saradnji sa svim bankama u Crnoj Gori, koje budu iskazale svoj interes i spremnost da učestvuju u ovim aktivnostima.

Poštujući principe dosadašnjeg poslovanja, a u skladu sa ugovornim obavezama prema međunarodnim partnerima, sljedeće djelatnosti neće biti predmet kreditne podrške ni u 2025. godini:

- proizvodnja i prodaja vojne opreme ili usluga;
- izgradnja stambenih i poslovnih prostora radi prodaje (osim u slučaju kondo hotela), kao i izgradnja benzinskih pumpi;
- učešće u projektima kojima se krše međunarodno priznata prava radnika, uključujući bezbjednost na radu, pravila i procedure u Crnoj Gori;
- bilo koja aktivnost koja se smatra nezakonitom ili štetnom po okolinu i opasnom za ljudsko zdravlje;
- bankarstvo i osiguranje;
- trgovina valutama i hartijama od vrijednosti;
- djelatnosti izdavanja novina i drugih povremenih izdanja, djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog i televizijskog programa, djelatnosti novinskih agencija;
- kupovina udjela u drugim društvima, akcija i ostalih vrijednosnih papira;
- nemoralne i nelegalne aktivnosti.

RBCG navodi da će detalji programa podrške koji će se realizovati u 2025. godini će biti preciznije defnिसani u okviru pojedinačnih kreditnih linija za 2025. godinu.

Sredstva za poslovanje Razvojna banka stiće:

- 1) iz prihoda ostvarenih poslovanjem Razvojne banke;
- 2) prodajom akcija i udjela iz portfelja Razvojne banke;
- 3) trgovinom finansijskim instrumentima na regulisanom tržištu kapitala;
- 4) iz ostatka likvidacione ili stečajne mase, prodajom preostale imovine u slučaju likvidacije ili stečaja sprovedenog nad društvom u vlasništvu Razvojne banke;
- 5) iz dobiti društava u kojima Razvojna banka ima akcije ili udjele;
- 6) emitovanjem hartija od vrijednosti;
- 7) iz anuiteta po osnovu plasmana i investicione aktivnosti Razvojne banke;
- 8) uzimanjem kredita i pozajmica u zemlji i inostranstvu, kao i primanjem donacija;
- 9) iz sredstava Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća;
- 10) iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Razvojna banka može, uz saglasnost Vlade, koristiti međunarodne fondove i zaduživati se u Crnoj Gori i inostranstvu na tržištu novca i kapitala, u svrhu obavljanja djelatnosti u skladu sa zakonom i aktima poslovne politike Razvojne banke. Sredstva za obavljanje poslova osiguranja izvoza obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore.

Imajući u vidu Poslovnu politiku RBCG, Agencija je utvrdila da postoje određena davanja koja bi se mogla okarakterisati kao potencijalna državna pomoć. Naime, u značajnom dijelu, sredstva iz kojih se finansira, odnosno kojima raspolaže RBCG, mogu se okarakterisati kao javna sredstva čime je ispunjen uslov iz člana 2 stav 1 Zakona o kontroli državne pomoći. Ova sredstva mogu biti dodijeljena preduzetnicima, odnosno korisnicima koji vrše obavljanje privrednu djelatnost, koji na osnovu tih sredstava mogu ostvariti određenu prednost na tržištu. Predmetna pomoć se dodjeljuje uz različite uslove korisnicima, stoga se radi o selektivnoj mjeri.

Međutim, iznos pomoći, odnosno ekvivalenta pomoći ograničen je na 200.000 EUR godišnje. S tim u vezi, Agencija zaključuje da predmetna pomoć ne može ugrožava konkurenciju i uticati na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Naime, imajući u vidu visinu iznosa koji je moguće dodijeliti kao pomoć korisnicima, u predmetnom slučaju možemo zaključiti da se radi o tzv. pomoćima male vrijednosti – de minimis pomoćima. Navedene de minimis pomoći su definisane Pravilnikom o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“ br. 35/14 ... 26/24) Regulativom komisije (EU) 2023/2831 o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoći, koja u članu 3 tačka 2 definiše da ukupan iznos de minimis pomoći koja se po državi članici dodjeljuje jednom privrednom društvu ne smije da prelazi 300.000,00 € tokom bilo kog perioda od tri godine.

Ako mjere pomoći ispunjavaju uslove propisane ovom Regulativom, smatra se da ne ispunjavaju sve kriterijume navedene u članu 107 stav 1 od Ugovora, pa se samim tim izuzimaju od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora. De minimis pomoć smatra se dodijeljenom u trenutku kada privredno društvo, u skladu sa odgovarajućim nacionalnim pravnim poretkom stekne zakonsko pravo na primanje pomoći, nezavisno od datuma isplate de minimis pomoći privrednom društvu.

Agencija posebno ukazuje na načelo kumulacije de minimis pomoći i da je davalac de minimis pomoći dužan da vodi računa da se de minimis pomoć dodijeljena u skladu sa ovom Regulativom neće kumulirati sa državnom pomoći u odnosu na iste prihvatljive troškove ili sa državnom pomoći za istu mjeru rizičnog

finansiranja ako bi takva kumulacija prelazila najveći relevantni intenzitet pomoći. De minimis pomoć se izuzima od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora.

Saglasno članu 6 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, de minimis pomoći se danom dodjele, unose u registrar de minimis pomoći (https://registri.azzk.me/public/de_minimis), za svakog pojedinačnog korisnika. Podaci o ukupno dodijeljenom iznosu de minimis pomoći dostavljaju se Agenciji, radi iskazivanja u Godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći.

Davalac de minimis pomoći je dužan da vodi evidenciju o registrovanim informacijama o de minimis pomoći 10 godina od datuma kada je pomoć dodijeljena.

Imajući u vidu navedeno, Poslovna politika Razvojne banke Crne Gore usklađena je sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne Gore, u roku od 20 dana od dana prijema ovog rješenja.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Razvojnoj banci Crne Gore, Bul. Svetog Petra Cetinjskog 126/I, 81000 Podgorica, Crna Gora,
- u spise predmeta i
- a/a.